

การพัฒนาารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ
โรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
The Development of Professional Learning Community for Enhancing the
Activity Learning Management for Teachers of Watnongkhla school under the
Office of Chonburi Primary Education Service Area 3

สามารถ สอดทรัพย์^{1*}

Samart Sodsup *

โรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี 20230

E-mail: samart33104@gmail.com

(Received: ; Revised : ; Accepted :)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสภาพปัญหาและความต้องการในการใช้รูปแบบ ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบ ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบ และขั้นตอนที่ 4 การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนและครู สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า ครูมีความต้องการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการ การวัดและประเมินผล เงื่อนไขการนำไปใช้ ซึ่งรูปแบบและคู่มือการใช้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบ 3 พบว่า ครูมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับมาก 4) ผลการประเมินรูปแบบ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบ, ชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

¹ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

Abstract

The objectives of this research were to develop the professional learning community for enhancing the activity learning management for teachers of Watnongkhla school under the office of Chonburi primary education service area 3. This research was research and development that was divided into 4 steps. The first step was to study basic information, problem condition, and needs, the second step was to design and development of the model, third step was implementation and The fourth step was to evaluating the effectiveness of the model. The tools used for data collection were interviews with experts. Manual Appropriateness Assessment Form a form to assess the suitability and feasibility of the model, a quiz, a learning unit assessment form, and a learning management plan. Behavior assessment form for learning management Student and Teacher Satisfaction Questionnaire. The statistics for analyzing the data were percentage, mean, and standard deviation.

The research results were as following: 1. The results of the study of basic information found that the teacher wanted to develop the ability to manage learning proactively and the guidelines for promoting the ability in activity learning management by learning together through professional learning community. 2.The model consisted of 5 components : 1) principle 2) objective 3) consists of process 4) measurement and evaluation and 5) condition for success. The result of evaluating the model and the manual by experts showed that the appropriateness was at the highest level. 3.The results of model experiment showed that the teacher's overall proactive learning management ability was at the highest level. 3) The teachers' satisfaction with the overall style development was at the high level, and 4. the result from the evaluation of the model found that the overall was in the highest level.

Keywords : Model, Professional learning community, The activity learning management

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 มาตรา 6 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และให้มีความรู้ คุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 23 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมและมาตรา 24 กำหนดไว้ว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ความรู้ มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกรายสาระวิชา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 12)

สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของไทย จากข้อมูลของคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กอปศ.) (2561: 563-564) พบว่า การศึกษาไทยยังประสบปัญหาในด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล โดยเฉพาะหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งขาดความยืดหยุ่นและไม่สอดคล้องกับหลักพัฒนาการของเด็ก ส่งผลให้คุณภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของประเทศอยู่ในระดับต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินตามโปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (Program for

International Student Assessment: PISA) โดย OECD ในรอบปี 2561 ซึ่งเป็นการวัดความฉลาดรู้ในแต่ละด้านที่สามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้งานได้จริง พบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยทั้งในด้านคณิตศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านการอ่าน ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย และอยู่ในอันดับท้ายของโลก และข้อมูลจาก พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2562: 8) พบว่า ปัญหาของเด็กไทยที่พบและต้องเร่งพัฒนา คือ เด็กไทยไว้นัยในการเรียนรู้ ไม่รักการอ่าน ไม่รู้จักใช้ ICT ให้เหมาะสมเพื่อให้รู้จริง ยังขาดความสามารถในการวิเคราะห์ คิดวิจารณ์ญาณ คิดสร้างสรรค์ การประเมิน การใช้เหตุผล การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ยังขาดความสามารถในการเขียนและพูดสื่อสาร ความสามารถสืบสอบและสร้างความรู้ด้วยตนเอง ทำโครงการ และสร้างนวัตกรรม ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ให้มีความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษามุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active learning) ให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและเรียนรู้อย่างมีความสุข และพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ผ่านการทำงานเป็นทีม (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กอปศ.), 2561: 565) ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นรูปแบบหนึ่งที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษ ที่ 21 นั่นคือ การจัดการเรียนเชิงรุก (Active Learning) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ 2564 การจัดการศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สามารถแก้ไขปัญหาสถานการณ์เฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จากประสบการณ์จริงหรือจากสถานการณ์จำลองผ่านการลงมือปฏิบัติ ตลอดจนจัดการเรียนการสอนในเชิงแสดงความคิดเห็นเพื่อเปิดโลกทัศน์มุมมองร่วมกันของผู้เรียนและครูให้มากขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการ สร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้นหรืออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ขึ้นโดยกระบวนการคิดขั้นสูง (Higher order thinking) กล่าวคือ ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมี ความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สถาพร พุทธิพิฏฐกุล, 2558) ซึ่งองค์ประกอบของการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ประกอบด้วย 1) เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 2) เน้นกระบวนการเรียนรู้และเนื้อหา 3) การเรียนรู้แบบร่วมมือ 4) เน้นการสะท้อนคิดของผู้เรียน 5) การสนใจผู้เรียนโดยไม่เน้นการวัดประเมินผล (Cattaneo, 2017) ดังนั้นทักษะการสอนที่ดีจึงเป็นกระบวนการที่ครูผู้สอนสามารถจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้ เรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด โดยผ่านกระบวนการตั้งคำถาม ค้นหา สังเคราะห์ วิเคราะห์ วิจัย อภิปราย และประเมินค่า โดยที่ผู้เรียนได้ทำงานทั้งในรูปแบบเดี่ยวและกลุ่ม เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และนำไปสู่การสร้างสร้งสรรค์สิ่งที่ดีต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาสังคมประเทศชาติที่ตนอาศัยอยู่การจะทำให้ ผู้เรียนมีลักษณะดังกล่าวนี้ ผู้สอนจะต้องมีการจัดกระบวนการสอนที่เป็นระบบในหลักสูตร โดย ผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ โดยอิสระ ผ่านวัตถุประสงค์และกิจกรรมในการเรียนรู้ที่ถูกออกแบบมาอย่างเหมาะสมและชัดเจนกับ ระดับชั้นของผู้เรียนในทุกสาระวิชา และเกิดการเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ผ่านกระบวนการ ค้นคว้าหาคำตอบที่เป็นระบบและนำไปสู่การคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ (รัศมี ศรีรินทร์ และคณะ, 2561) ซึ่งการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จะช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียน ช่วยให้ผู้เรียน เข้าใจ บทเรียน สนใจและเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้

การพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูต้องศึกษา และเลือกรูปแบบ เทคนิควิธีการสอนให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการเฉพาะในการสอนแต่ละครั้ง กล่าวคือ ครูต้องมีกรอบการจัดการเรียนการสอนที่มีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน ออกแบบการเรียนรู้การสอนที่ให้ผู้เรียนได้รับความรู้และฝึกใช้ความรู้ในการลงมือปฏิบัติ รวมทั้งพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการการเรียนรู้จริง ปฏิบัติจริงได้เผชิญสถานการณ์ ปัญหา อุปสรรค ฝึกนำความรู้ ทักษะ คุณลักษณะที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน รวมทั้งครูต้องให้ข้อมูลย้อนกลับและให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนตามความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564: 24-25)

โรงเรียนวัดหนองคล้า เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการศึกษาสภาพปัญหาของโรงเรียนวัดหนองคล้า พบว่า ในรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชาติ (O-net) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รายงานผลการทดสอบ National test (NT) และการทดสอบการอ่าน (Reading test : RT) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2560-2564 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยในระดับเขตพื้นที่และระดับชาติทุกวิชา นักเรียนที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับปรับปรุงจำนวนมาก นอกจากนี้รายงานผลการจัดการศึกษาพบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแต่ละชั้นมีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และพบสาเหตุของปัญหาที่สำคัญเนื่องจากครูไม่มีความรู้ความเข้าใจและขาดทักษะการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนวัดหนองคล้า ไม่สามารถดำเนินการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากขาด การส่งเสริมให้ครูเข้าใจการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการวัดและประเมินผลไม่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ (โรงเรียนวัดหนองคล้า, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน อาทิเช่น งานวิจัยของ ชาริณี ตริวรวิญญู (2560: 3) ค้นพบสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตกต่ำ และยังไม่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เนื่องจากหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูยังขาดประสิทธิภาพ หลักสูตรขาดความยืดหยุ่น ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและบริบทที่แตกต่างหลากหลาย ครูขาดทักษะการจัด การเรียนรู้เชิงรุกที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ครูยังไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะในการนำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูดังกล่าวข้างต้น เมื่อพิจารณาความต้องการที่แท้จริง คือ ครูมีความต้องการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทั้งด้านการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้วิธีการสอนและเทคนิคการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับนักเรียน และวิธีการประเมินผลหลากหลายตามสภาพจริง ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ระบุแนวทางการพัฒนาคุณภาพครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 คือ การพัฒนาครูด้วยการส่งเสริมให้มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional learning community: PLC) เพื่อให้ครูเกิดสังคมการเรียนรู้ในการพัฒนาและช่วยเหลือผู้เรียนในสถานศึกษา และระหว่างสถานศึกษารวมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างสังคมครูที่เข้มแข็งในการพัฒนาตนเองและนักเรียนให้เต็มศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 116-118และการพัฒนาครูที่ผ่านมา หน่วยงานการศึกษาและนักวิชาการได้ใช้วิธีการพัฒนาครูที่หลากหลาย เช่น การจัดอบรมครูแบบออนไลน์ การใช้วิธีการชี้แนะและการเปลี่ยนที่เลี้ยง (Coaching and mentoring) การใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional learning community : PLC) ให้มีการรวมกลุ่มทางวิชาการของบุคลากรทางการศึกษา คือ ผู้อำนวยการ คณะผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ชุมชน ร่วมกับครูผู้สอนเป็นชุมชนเชิงวิชาการเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพและคุณภาพของผู้เรียนร่วมกันผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมมือร่วมใจ (Collaborative learning) การเรียนรู้ประสบการณ์การปฏิบัติงานในพื้นที่ (Lesson learned) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Sharing learning) การสะท้อนคิดอย่างเป็นระยะๆ และทำอย่างต่อเนื่อง (Continuous professional development) (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข, 2561: 131; วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2562: 11) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการสร้างชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ช่วยให้ครูเกิดแรงบันดาลใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และเกิดการเรียนรู้เพิ่มเรื่อย ๆ เนื่องจากการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและช่วยครูได้เรียนรู้และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ขึ้น ดังที่ ทิศนา ขัมมมณี (2563) และ Hord (2009) ได้ทำการสังเคราะห์รายงานการวิจัยเกี่ยวกับสถานศึกษาที่มีการจัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ โดยใช้คำถามว่าสถานศึกษาดังกล่าวมีผลลัพธ์อะไรบ้างที่แตกต่างไปจากสถานศึกษาทั่วไปที่ไม่มีชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ และถ้าแตกต่างแล้วจะมีผลดีต่อครูผู้สอนและต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง ผลสรุปคือเกิดผลดีต่อครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ ลดความรู้สึกโดดเดี่ยวในงานสอนของครูลดลง เพิ่มรู้สึกผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของสถานศึกษามากขึ้น โดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุอย่างมุ่งมั่น รู้สึกว่าต้องรับผิดชอบ

ต่อการพัฒนาการโดยรวมของนักเรียน และร่วมกันรับผิดชอบเป็นกลุ่มต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน รู้สึกเกิด สิ่งที่เราเรียกว่า “พลังการเรียนรู้ Powerful Learning” ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนของตนมีผลดียิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนองคล้า จึงมีความสนใจพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทั้งด้านการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้วิธีการสอนและเทคนิคการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับนักเรียน และการวัดและการประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการหลากหลายตามสภาพจริง ซึ่งผลการวิจัยนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาครูในสถานศึกษาและเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันในครูโรงเรียนวัดหนองคล้ารวมทั้งพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 และมีความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและยุทธศาสตร์การศึกษาของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
2. เพื่อสร้างรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
4. เพื่อประเมินรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง พัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มีวิธีดำเนินการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ตามขั้นตอน 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - 1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
 - 1.2 สัมภาษณ์ครูโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
 - 1.3 สทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล
 - 2.1 แหล่งข้อมูลด้านเอกสาร
 - 2.1.1 แนวคิดการพัฒนารูปแบบ
 - 2.1.2 แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
 - 2.1.3 แนวคิดการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.2 แหล่งข้อมูลด้านบุคคล

2.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้แก่ ครูโรงเรียนวัดหนองคล้า จำนวน 30 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2.2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

3. ขอบเขตด้านประเด็นที่ศึกษา

ประเด็นที่ศึกษา คือ องค์ประกอบของรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาศึกษาในระหว่าง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2564 –ธันวาคม พ.ศ. 2564

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 ออกแบบและยกร่างรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

1.2 ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

1.3 ตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

1.4 ทดลองนำร่องเพื่อประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

1.5 ปรับปรุงรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

2.1 แหล่งข้อมูลด้านเอกสาร ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในชั้นศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

2.2 แหล่งข้อมูลด้านบุคคล คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 2 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection)

3. ขอบเขตด้านประเด็นที่ศึกษา

3.1 รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

3.2 ความเหมาะสมของรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

3.3 ความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

3.4 ผลการทดลองนำร่องรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัด การเรียนรู้เชิงรุกของ โรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

3.5 ผลการปรับปรุงรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัด หนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาศึกษาในระหว่างเดือน พฤษภาคม พ.ศ.2565 – กรกฎาคม พ.ศ.2565

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน วัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

นำรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 คู่มือการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับผู้เข้าร่วมวิจัย ได้แก่ ครู โรงเรียนวัดหนองคล้า จำนวน 30 คน โดยเนื้อหาที่นำมาใช้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การออกแบบและเขียน แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน และการวัดและประเมินผลผู้เรียน และแบ่งชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ออกเป็น 9 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 2) กลุ่มสาระการ เรียนรู้คณิตศาสตร์ 3) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 4) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 5) กลุ่ม สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา 6) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ 7) กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี 8) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ 9) กลุ่มการศึกษาปฐมวัย

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ร่วมวิจัย เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำรูปแบบไปปฏิบัติจริง ได้แก่ ครูโรงเรียนวัดหนอง คล้า จำนวน 30 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

3. ขอบเขตด้านประเด็นที่ศึกษา

ประเด็นที่ศึกษา คือ การส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่

3.1 ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3.2 ความสามารถในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน

3.3 สรุปข้อมูลสะท้อนผลการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวม

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการทดลองใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิง รุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ในระหว่าง เดือน สิงหาคม พ.ศ.2565 - ตุลาคม พ.ศ.2565

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัด หนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตเนื้อหา คือ ประเมินรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัด การเรียนรู้เชิงรุกของ โรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เขต 1 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้าน กระบวนการ ด้านผลผลิต ดังนี้

1.1 ด้านปัจจัยนำเข้า เป็นการประเมินการใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานตามรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ ครู งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ เวลาและสถานที่ ในการดำเนินงานตามรูปแบบ

1.2 ด้านกระบวนการ เป็นการประเมินผลที่ได้จากการดำเนินงานตามรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.3 ด้านผลผลิต เป็นการประเมินผลกระทบเชิงบวกและความพึงพอใจต่อรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ร่วมวิจัย เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำรูปแบบไปปฏิบัติจริง ได้แก่ ครูโรงเรียน วัดหนองคล้า จำนวน 30 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

3. ขอบเขตด้านประเด็นที่ศึกษา

ประเด็นที่ศึกษา คือ ผลการประเมินรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการประเมินรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ระหว่างเดือน พฤศจิกายน พ.ศ.2565 - ธันวาคม พ.ศ.2565

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า 1) รูปแบบมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการ การวัดและประเมินผล เงื่อนไขการนำไปใช้ 2) การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ ได้แก่ การส่งเสริมการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน ครอบคลุมในประเด็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และ 3) แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีหลายแนวทาง ซึ่งแนวทางที่นำมา ใช้ในการพัฒนาครูในปัจจุบันและสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาครูของกระทรวงศึกษาธิการ คือ การใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

1.2 ผลการสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ครูมีความต้องการพัฒนาด้านการออกแบบการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลายเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง ทักษะอาชีพและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.3 ผลการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีดังนี้ ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ และควรเน้นการเรียนรู้ร่วมกันจากการปฏิบัติงานประจำ ทั้งการจัดการเรียนการสอน การทำงานพิเศษต่างๆ ของโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูศึกษาพัฒนาตนเองเพิ่มเติมจากสื่อต่าง ๆ จัดทำเอกสารและเครื่องมือต้นแบบ สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูมีการเปิดชั้นเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสะท้อนคิดร่วมกัน นิเทศ ติดตามภายในองค์กรและภายนอก และสนับสนุนให้ครูมีบทบาทในการนำเสนองาน

2. รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการ การวัดและประเมินผล เงื่อนไขการนำไปใช้ มีกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นปรับกระบวนการทัศน์และเตรียมความพร้อม 2) ขั้นพัฒนา

ความคิดและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ 3) ชั้นปฏิบัติการสอนและการสังเกตชั้นเรียน 4) ขั้นตอนสอนผลและเรียนรู้ร่วมกัน และ 5) ขั้นตอนเผยแพร่และสร้างเครือข่าย ซึ่งโดยรวมรูปแบบและคู่มือการใช้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า 1) ครูมีความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีครูจำนวน 18 คน มีความสามารถอยู่ในระดับมากที่สุด ครูจำนวน 11 คน มีความสามารถอยู่ในระดับมาก และครูจำนวน 1 คน ที่มีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง 2) ครูมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนโดยรวมเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับดี โดยมีครูจำนวน 16 คน มีความสามารถอยู่ในระดับดีเยี่ยม ครูจำนวน 11 คน มีความสามารถอยู่ในระดับมาก และมีครูจำนวน 3 คน มีความสามารถอยู่ในระดับพอใช้ และ 3) สรุปการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมมีจุดเด่น คือ โรงเรียนมีการจัดประชุมประจำเดือน ครูได้มีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามความสะดวกและเหมาะสม จุดที่ควรพัฒนา คือ ควรแลกเปลี่ยนเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีคุณภาพ สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพในการพัฒนาผู้เรียน โดยเน้นกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับบริบทของนักเรียนเป็นสำคัญ และแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาต่อเนื่อง คือ การปรับปรุงและพัฒนาการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยเน้นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

4. ผลการประเมินรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่ครูมีความคิดเห็นสูงสุด คือ ด้านกระบวนการ รองลงมา คือ ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านผลผลิต

สรุปและอภิปรายผล

ผลการพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 สามารถสรุปและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ดังนี้ 1) การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การส่งเสริมการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน ครอบคลุมในประเด็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ การใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน 2) ความต้องการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ครูมีความต้องการพัฒนาด้านการออกแบบการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลายเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง ทักษะอาชีพ และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) แนวทางสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ส่งเสริมให้ครูศึกษาพัฒนาตนเองเพิ่มเติมจากสื่อต่างๆ จัดทำเอกสารและเครื่องมือต้นแบบ สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูมีการเปิดชั้นเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสะท้อนคิดร่วมกัน นิเทศ ติดตามภายในองค์กรและภายนอก และสนับสนุนให้ครูมีบทบาทในการนำเสนองาน เนื่องจากโรงเรียนทุกโรงเรียนทั้งโรงเรียนวัดหนองคล้า ได้ปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ คือ การขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาครูและวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง แต่เมื่อสำรวจปัญหาการจัดการเรียนการสอนและปัญหาผู้เรียน พบว่า ครูทุกคนมีความเข้าใจเป้าหมายการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ การมุ่งทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 เน้นให้นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีทักษะด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิด แก้ปัญหา มีทักษะชีวิต มีคุณธรรม และการใช้

เทคโนโลยี และการจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป โดยมีครูเป็นผู้อำนวยการความสะอาด และสร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ ทำหน้าที่เป็นโค้ชและพี่เลี้ยง แสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย สร้างองค์ความรู้ได้ มีความเข้าใจในตนเอง ใช้สติปัญญา คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่บ่งบอกถึงการมีสมรรถนะสำคัญ ในศตวรรษที่ 21 จากสภาพการเรียนการสอนซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หรือนักเรียนชนเผ่า มีปัญหาด้านการอ่านการเขียน มีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนน้อย และครูบางกลุ่มที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จึงทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนด เมื่อสำรวจสภาพการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เดือนละ 1 ครั้ง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับช่วงชั้นสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ในวันพฤหัสบดีหรือวันเวลาที่เหมาะสม แต่ยังพบว่า ครูบางส่วนยังเขียนแผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุกไม่ถูกต้องและไม่ครบถ้วน และต้องปรับปรุงการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนเมื่อทำการสำรวจความต้องการของครูโรงเรียนวัดหนองคล้า พบว่า สิ่งที่ต้องการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก การใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายและน่าสนใจ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างสนุกสนาน พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องอำนวยความสะดวกและจัดปัจจัยต่างๆ ให้มีความพร้อมและสนับสนุนการดำเนินงานของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chichibu, Uchizaki & Ono (2019) ได้ศึกษาการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของครูโดย การศึกษาบทเรียนร่วมกัน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ในต่างจังหวัดรับรู้และตระหนักถึงประสิทธิภาพของการพัฒนาวิชาชีพครู ผ่านการศึกษาชั้นเรียนในระดับต่ำ แม้ว่าจะมีการดำเนินการประชุมการศึกษาบทเรียนร่วมกันบ่อยครั้งก็ตาม ดังนั้นความเป็น ผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหและการดำเนินการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อ เปลี่ยนโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ansawi & Pang (2017) พบว่า ครูมีการรับรู้ทั้งชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และมีความเห็นว่าการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพและการพัฒนาบทเรียนร่วมกันอาจนำไปสู่ความสำคัญของโครงการ SISC ของโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารควรกำหนด นโยบายและวางแผนเชิงกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพตามแนวทางการปฏิบัติของโรงเรียน

2. รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการ การวัดและ ประเมินผล เงื่อนไขการนำไปใช้มีกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ปรับปรุงกระบวนการทัศนและเตรียมความพร้อม 2) พัฒนา ความคิดและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ 3) ขั้นตอนปฏิบัติการสอนและการสังเกตชั้นเรียน 4) ขั้นตอนสะท้อนผลและเรียนรู้ร่วมกัน และ 5) ขั้นเผยแพร่และสร้างเครือข่าย ซึ่งโดยรวมรูปแบบและคู่มือการใช้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะการ พัฒนารูปแบบดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ครู และผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ ข้อมูลสำคัญในการพัฒนารูปแบบที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทโรงเรียน เพื่อให้การพัฒนารูปแบบเป็นไปอย่างเป็น ระบบและมีทฤษฎีรองรับ ดังเช่น ทิศนา แคมมณี (2563: 222) ได้สรุปองค์ประกอบของรูปแบบไว้ว่า การพัฒนารูปแบบที่ดี ต้องมีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักการของรูปแบบนั้นๆ มีองค์ประกอบของ รูปแบบที่มีความสัมพันธ์กันทั้งด้านหลักการ จุดประสงค์ กระบวนการ การวัดและประเมินผล ซึ่งสามารถนำไปสู่เป้าหมายของ รูปแบบที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำรูปแบบเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ที่พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของ รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ รวมทั้งการทดลองนำร่องก่อนการนำไปใช้จริง เพื่อให้รูปแบบมีความสมบูรณ์ ถูกต้อง ชัดเจน เหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ รูปแบบดังกล่าวนี้มีจุดเด่น คือ การดำเนินงานตามกระบวนการของรูปแบบ 5 ขั้นตอน ได้ศึกษาพัฒนาการของครูโดยประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นพัฒนาความคิด

และกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ และประเมินความสามารถในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนในชั้นปฏิบัติการ สอนและการสังเกตชั้นเรียน และเมื่อดำเนินการทุกชั้นตอนเสร็จแล้วมีการประเมินผลในภาพรวมของการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ซึ่งมีการสะท้อนความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องในภาคเรียนต่อไป ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กุลกาญจน์ สุวรรณรักษ์ (2563) ที่พบว่า รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนประถมศึกษา มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการวัดและประเมินผล และเงื่อนไขในการนำรูปแบบไปใช้ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ มยุรี เจริญศิริ (2563) ที่พบว่า รูปแบบโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เงื่อนไขสำคัญในการนำรูปแบบไปใช้ และกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ (Analysis) ขั้นที่ 2 สร้างความตระหนัก (Empower) ขั้นที่ 3 สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ เชิงวิชาชีพ (Collaboration) ขั้นที่ 4 นำผลที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Applying) และ ขั้นที่ 5 การเผยแพร่เพื่อนำไปจัดการเรียนรู้ (Dissemination)

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า 1) ครูมีความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ครูมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนโดยรวมเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับดี และ 3) สรุปสรุปข้อมูลสะท้อนผลการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวม มีจุดเด่น คือ โรงเรียนมีการจัดประชุมประจำเดือน ครูได้มีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามความสะดวกและเหมาะสม จุดที่ควรพัฒนา คือ ควรแลกเปลี่ยนเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีคุณภาพ สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพในการพัฒนาผู้เรียน โดยเน้นกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับบริบทของนักเรียนเป็นสำคัญ และแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาต่อเนื่อง คือ การปรับปรุงและพัฒนาการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยเน้นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ ทั้งนี้เพราะในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย การส่งเสริมการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน ครอบคลุมในประเด็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เป็นการส่งเสริมการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน คือ แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นปรับกระบวนการทัศน์และเตรียมความพร้อม 2) ขั้นพัฒนาความคิดและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ 3) ขั้นปฏิบัติการสอนและการสังเกตชั้นเรียน 4) ขั้นสะท้อนผลและเรียนรู้ร่วมกัน และ 5) ขั้นเผยแพร่และสร้างเครือข่าย และในระหว่างการทำงานตามกระบวนการ ของรูปแบบ ได้ทำการประเมินจำนวน 3 ครั้ง คือ การประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การประเมินความสามารถในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน และสรุปการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวม โดยผู้ประเมิน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา (ผู้วิจัย) รองผู้อำนวยการ และครูวิชาการ จำนวน 3 คน พร้อมให้ข้อมูลสะท้อนกลับแก่ครูต้นแบบ (Model teacher) และเปิดโอกาสให้ครูผู้ร่วมเรียนรู้ได้สะท้อนผลการปฏิบัติงานในการประชุมกลุ่มย่อยของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพกลุ่มสาระการเรียนรู้ในทุกสัปดาห์อย่างต่อเนื่อง และการสะท้อนผลโดยรวมในการประชุมประจำเดือน นอกจากนี้ได้มีการนิเทศติดตามในลักษณะไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุย การสอบถามปัญหา และความต้องการเพื่ออำนวยความสะดวกด้านปัจจัยต่างเพื่อให้การสนับสนุนการดำเนินงานของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผลการประเมินพบว่าครูส่วนใหญ่มีออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

และมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนในระดับดีเยี่ยม แม้ว่าจะมีครู 1-2 คนที่ต้องได้รับการปรับปรุงและพัฒนาการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนในลักษณะการพาดู พาคิด พาทำ รวมทั้งสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานอื่นทั้งระดับบุคคลและระดับองค์กร โดยมีการนิเทศติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง สำหรับครูที่เขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนในระดับดีเยี่ยมจนเป็นแบบอย่างได้ โรงเรียนได้จัดให้มีการขยายผลโดยการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Show & Share) และยกย่องเชิดชูเกียรติครูที่มีกระบวนการดำเนินการที่ดีสามารถเป็นแบบอย่างได้ และเผยแพร่สู่สาธารณชนได้ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ ประวิต เอราวรรณ์ (2560) ที่ได้เสนอกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนสุขภาวะในเว็บไซต์ของมูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา กล่าวคือ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครู ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีบทบาทสำคัญในการให้ครูทั้งโรงเรียนได้ร่วมทบทวนและกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายเหล่านั้นอย่างแท้จริง แสวงหาแนวทางแก้ปัญหาาร่วมกัน ทบทวนผลการปฏิบัติที่ได้ร่วมกันวางแผนพัฒนาการสอนอย่างสม่ำเสมอ ร่วมเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงของเพื่อนร่วมวิชาชีพ เผยแพร่สู่สาธารณะและสร้างเครือข่ายโดยนำเรื่องราวหรือกลไกเหล่านั้นสู่สาธารณชน ไม่ว่าจะเป็นการเปิดให้ชุมชนอื่นได้มาศึกษาและแลกเปลี่ยนร่วมกัน การสร้างคู่มือของชุมชน (Community Buddy) และการเปิดกว้างสู่สาธารณะ คือ การใช้พื้นที่ของโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้และแลกเปลี่ยนในเวลาที่ไม่กระทบต่อการจัดกิจกรรมปกติของครู ซึ่งจะช่วยให้องค์กรมีความยั่งยืนและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Ishii (2017) ที่ศึกษาพบว่า การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของมหาวิทยาลัยฟุคุอิ ในญี่ปุ่น โดยดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสะท้อนผลการเรียนรู้ ทำครูประจำการได้พัฒนาความรู้ เนื้อหาการสอนผ่านการฝึกปฏิบัติจริงและไตร่ตรองซ้ำๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Willems & Van den Bossche (2019) ที่ศึกษาพบว่า การศึกษาบทเรียนร่วมกันเป็นแนวทางการพัฒนาวิชาชีพครูที่ทรงพลัง และมีผลเชิงบวกต่อการเรียนรู้ของครูทั้งด้านการพัฒนาความรู้ ทักษะ พฤติกรรม และความเชื่ออย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้งานวิจัย Gutierrez (2016) ค้นพบว่า การศึกษาบทเรียนเป็นการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างมืออาชีพทั้งการเพิ่มพูนเนื้อหา การปรับปรุงกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอน การสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานแบบร่วมมือและเป็นมืออาชีพ การตระหนักถึงความสำคัญของการสะท้อนกลับและการอภิปรายหลังบทเรียน และกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วย ทีมครูที่จัดการเรียนการสอนในรายวิชาและระดับชั้นเรียน วิธีการศึกษาชั้นเรียน และตัวบ่งชี้การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพผ่านกระบวนการศึกษาชั้นเรียน การสื่อสารอย่างใกล้ชิดระหว่างครู การจัดการเรียนการสอนของครู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียน (Chichubu & Kihara, 2013) การปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน และปัจจัยที่สนับสนุน เช่น ความเป็นผู้นำและการปฏิบัติขององค์กร (Graham, 2017) ส่งผลต่อความสำเร็จของการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการศึกษาบทเรียนร่วมกัน

4. ผลการประเมินรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่ครูมีความคิดเห็นสูงสุด คือ ด้านกระบวนการ รองลงมา คือ ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านผลผลิต อาจจะเป็นเพราะว่า การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนวัดหนองคล้า ทำให้ครูได้พัฒนาและเรียนรู้ร่วมกัน โดยโรงเรียนได้มีความเตรียมความพร้อมโดยขอความร่วมมือผู้เชี่ยวชาญภายนอกมาให้ความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กรอบรมเชิงปฏิบัติการ ทำให้ครูได้ลงมือปฏิบัติเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างแท้จริง และการที่โรงเรียนได้จัดเตรียมความพร้อมด้านสื่อการเรียนรู้และการอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ และปัจจัยสนับสนุนที่ส่งเสริมให้การทำงานตามรูปแบบประสบผลสำเร็จ ในกระบวนการพัฒนาตามรูปแบบ 5 ขั้นตอน ทำให้ครูได้ตระหนักและเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและการพัฒนาผู้เรียน การกำหนดเป้าหมาย ประเด็นการพัฒนาการเรียนการสอน และแนวปฏิบัติของกลุ่ม มีความรู้และทักษะการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และได้แนวทางหรือวิธีปฏิบัติที่สามารถแก้ไข้ปัญหาหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น สามารถเผยแพร่แนวทางหรือวิธีปฏิบัติที่ดีที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาสู่

สาธารณชนได้ ซึ่งการประเมินรูปแบบดังกล่าวเป็นไปตามแนวคิดระยะ บัสน์ (2563: 51) ซึ่งเป็นการประเมินหลังการใช้รูปแบบเสร็จแล้ว โดยค้นพบว่า การดำเนินงานตามรูปแบบโดยรวมประสบผลสำเร็จ โดยครูโรงเรียนวัดหนองคล้ามีความคิดเห็นต่อรูปแบบในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของวศินี รุ่งเรือง (2562) ที่พบว่า ผู้เกี่ยวข้องต่อการใช้รูปแบบมีความเห็นว่า รูปแบบช่วยพัฒนาศิลปะการสอนของครูที่สูงขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพที่ดีขึ้นและครูเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการทำงานร่วมกัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สุธิดา การิมี (2562) ที่พบว่า การใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์โดยใช้แนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสะเต็มศึกษาของครู ช่วยให้ครูมีเพื่อนร่วมปรึกษาเกี่ยวกับการบูรณาการระหว่างวิชา และผลการประเมินและรับรองรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาฉมรงค์ มโนสุทธิฤทธิ์ (2562) ที่พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการสอนโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานสำหรับครูประจำการด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาขั้นตอนการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 โรงเรียนควรสร้างความตระหนักให้ครูพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพจากแหล่งเรียนรู้และสื่อออนไลน์ และให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ และควรเน้นการเรียนรู้ร่วมกันจากการปฏิบัติงานประจำ ทั้งการจัดการเรียนการสอน การทำงานพิเศษต่างๆ ของโรงเรียน

1.2 โรงเรียนควรพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ออกแบบแผนการจัดการเรียนเชิงรุก ใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลายและจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง ทักษะอาชีพ และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

1.3 ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ควรออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบหน่วยและแผนรายคาบให้สอดคล้องมาตรฐาน ตัวชี้วัด สมรรถนะและคุณลักษณะ และในแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกควรมีเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้เห็นชัดเจน เช่น เทคนิค Think Pair Share, Group Discussion, Card Sort หรืออื่นๆ ให้เหมาะสมกับเนื้อหา

1.4 ครูควรจัดเตรียมเครื่องมือวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และควรมีการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัด เน้นสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 สมรรถนะ โดยเฉพาะการคิดขั้นสูง

2. จากการนำรูปแบบไปใช้ปฏิบัติจริง มีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีวิสัยทัศน์ความผู้นำ และการสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยมีผู้เชี่ยวชาญเข้ามาเป็นพี่เลี้ยง ช่วยเหลือ เน้นให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและลงมือปฏิบัติจริง นิเทศติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

2.2 ผู้บริหารควรสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น เผยแพร่แนวทางหรือวิธีปฏิบัติที่ดีสู่สาธารณชน ยกย่องเชิดชูเกียรติครูที่มีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ดีสามารถเป็นแบบอย่างและเผยแพร่ได้

2.2 ผู้บริหารควรเครือข่ายความร่วมมือของเครือข่ายภายนอกองค์กรและชุมชน และ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสนับสนุนให้ใช้พื้นที่โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ของ ภาคีเครือข่าย เป็นพื้นที่การทำงานและเรียนรู้ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับครู ภาคีเครือข่ายการเรียนรู้และผู้เรียนที่เกิดจากการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 3

2. ควรวิจัยและพัฒนารูปแบบภาคีเครือข่ายการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบอื่นๆ ของโรงเรียนวัดหนองคล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **คู่มือการอบรมคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่สถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2562). **นโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=53388&Key=news18>
- กุลกาญจน์ สุวรรณรักษ์. (2563). **การพัฒนาแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูที่ส่งเสริมความสามารถการสร้างนวัตกรรมของนักเรียนประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กอปศ.). (2561). **แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา**. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กอปศ.).
- ชาโรณี ตรีวิญญู. (2560). **การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน: แนวคิดและแนวทางสู่ความสำเร็จ**. วารสารครุศาสตร์. 45(1): 299-319.
- ทิตินา แคมมณี และคณะ. (2563). **การจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะเชิงรุก**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ประวิต เอรารวรรณ์. (2560). **การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในโรงเรียนสุภาพะ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.ires.or.th/?p=804>
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข. (2561). **การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มยุรี เจริญศิริ. (2563). **การพัฒนาแบบโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างนวัตกรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัตนะ บัวสนธิ์. (2563). **การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัศมี ศรีนนท์, อุดมกฤษฎี ศรีนนท์, วิภารัตน์ ยมดิษฐ์, และกรรณิการ์ กิจนพเกียรติ. (2561). **การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุคไทยแลนด์ 4.0**. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. 9(2): 311-341.
- โรงเรียนวัดหนองคล้า. (2564). **รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา**. ชลบุรี: โรงเรียนวัดหนองคล้า.
- วคินี รุ่งเรือง. (2562). **รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่ส่งเสริมศิลปะการสอนของครู**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2562). **การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC)**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- สถาพร พงษ์พิบูล. (2558). **การบริหารการศึกษากับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21**. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 28(2).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2564). **แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก: ถอดบทเรียนจากแนวคิดสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

- สุธิดา การิมี่. (2562). การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์โดยใช้แนวคิดการพัฒนาทเรียนร่วมกันเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสะเต็มศึกษาของครูประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาจณรงค์ มโนสุทธิฤทธิ์. (2562). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการสอนโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานสำหรับครูประจำการด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Ansawi, B. & Pang, V. (2017). The Relationship between Professional Learning Community and Lesson Study: A Case Study in Low Performing Schools in Sabah, Malaysia. **Sains Humanika**. 9(1-3): 63-70.
- Chichibu, T. & Kihara, T. (2013). How Japanese Schools Build a Professional Learning Community by Lesson Study. **International Journal for Lesson and Learning Studies**. 2(1): 12-25.
- Chichibu, T., Uchizaki, T. & Ono, Y. (2019). **Promoting Teacher Collaborative Learning in Lesson Study: Exploring and Interpreting Leadership to Create Professional Learning Community, in Instructional Leadership and Leadership for Learning in Schools: Understanding Theories of Leading**. Tony Townsend (Ed.). London: Palgrave Macmillan.
- Graham, P. (2017). Improving Teacher Effectiveness through Structured Collaboration: A Case Study of a Professional Learning Community. **RMLE Online**. 31(1): 1-17.
- Gutierrez, S.B. (2016). Building a Classroom-based Professional Learning Community Through Lesson Study: Insights from Elementary School Science Teachers. **Professional Development in Education**. 42(5): 801-817.
- Hord, S.M. (2009) Professional Learning Communities: Educators Work Together towards a Shared Purpose. **Journal of Staff Development**. 30(1): 40-43.
- Ishii, K. (2017). Active Learning and Teacher Training: Lesson Study and Professional Learning Communities. **Scientise in Education**. 8 (Special Issue): 101-118.
- Willems, I. & Van den Bossche, P. (2019), "Lesson Study Effectiveness for Teachers' Professional Learning: a Best Evidence Synthesis". **International Journal for Lesson and Learning Studies**. 8(4): 257-271.